

Posudek disertační práce

Alena Volrábová: Vývoj umění kresby v německy mluvících zemích od 15. do 1. poloviny 17. století s ohledem na její zastoupení v českých a moravských sbírkách

V důsledku staletých historických a kulturních vazeb s německy mluvícími zeměmi se v Čechách dochovaly mnohé památky německy mluvících umělců, kresby nevyjímaje. Právě kresby německy mluvících autorů v časovém spektru, od počátku 15. do první poloviny 17. století se rozhodla ve své disertační práci zpracovat Alena Volrábová. Provedení takového soupisu vyžaduje vedle schopnosti uměleckohistorické analýzy a interpretace také dspozice k uměleckohistorickému znalectví, a ty Alena Volrábová má jak je patrné z jejích publikovaných studií.

V první etapě, která předcházela doktorskou práci, stál před doktorandkou jistě nelehký, ale zcela zásadní úkol, kterého se zhostila se ctí, totiž provét základní soupis a dokumentaci jednotlivých kreseb autorů z německy mluvících zemí v českých a moravských sbírkách. Výsledkem její práce jsou dva soupisové katalogy z let 2003 a 2007. Vedle autorského určení (či okruhu, jak je častější) to znamenalo prověřit zda jde o přípravné původní kresby, či např. kresby podle grafiky či školní, vzniklé podle kreseb autorských v rámci vyučování na výtvarných akademích.

Předložená práce, navazujíc na soupisové katalogy, je velmi dobře strukturována. Jak A. Volrábová naznačila v úvodu cílem disertace bylo podat obraz vývoje německé kresby v určených historických obdobích, doložený na příkladech z českých sbírek. S takovouto metodou přístupu k materiálu lze v principu souhlasit, Jejím úskalím je právě to, že v našich sbírkách postrádáme např. kresby Dürerovy, Cranachovy či představitelů Podunajské školy, které hrály důležitou roli ve vývoji kresby své doby. toho je si autorka práce vědoma, V úvodní kapitole její autorka podrobně rozvedla stav bádání, následně pojednala o technice kresby ve střední Evropě od 15 do 17. století a obecně o zastoupení německé kresby v českých zemích. Nejpodstatnější část práce je pak zaměřena na výskyt kreseb německých a rakouských autorů v českých sbírkách Pro jejich systemizaci zvolila metodu staniovení výtvarných okruhů řazených v časové ose, počínaje kresbou středověkou. V úvodní kapitole, která je velmi blízká i mým uměleckohistorickým zájmům, se věnuje nemnohým památkám středověké kresby. Kresba

světce, kterou s určitou pochybností A. Volrábová považuje za dílo rakouského mistra, je velmi kvalitní, ale v literatuře s uvažovanou tvorbou MTO ji spojit nelze. Určité analogie vidím s tvorbou autora, jenž vytvořil Votivní obraz Johanna Rauchenbergera (Salzburg, 1415-20). Vyloučit nelze i Norimberk (viz oltář Konráda Imhofa, kol. 1420). V této kapitole mohla autorka možná trochu obsírněji zmínit středověkou praxi skicářů a náčrtníků a a možná připomenout charakter kreseb na oltářní stěně na Karlštejně, když prof. Suckale uvažoval (dle mého mínění neoprávněně) o tom, že se Theodorik vyučil v Kolíně nad Rýnem u Mistra Wilhelma. V další kapitole se velmi střízlivě a kriticky A. Volrábová vyjádřila k autorství Dürerovy kresby z arcibiskupských sbírek v Olomouci. Považuje ji za dílo blízké tvorbě M. Schongauera. V další kapitole pojednává o kresbě z přelomu 15. a 16. století, tedy převážně současníků Albrechta Dürera a Lucase Cranacha st. Velkou pozornost věnovala kresbě s Hlavou mladé ženy ze sbírek NG, která stojí ve středu pozornosti i zahraničních badatelů. Vyslovila velmi pravděpodobnou hypotézu, že jde o práci Dürerovy dílny. Neméně podrobně se pak zaměřila na kresby autorů tzv. První generace (Georg Pencz, Sebald a Barthel Beham ad.). Také zde stejně jako v následných kapitolách postupuje autorka metodicky, konfrontující dosavadní názory na příslušné památky kresby s vlastními připsáními. Tyto kresby pak konfrontuje s tvorbou autorů reprezentujících významná centra německého malířství a kresby, jejichž výtvarné charakteristiky podává.

Poznámky:

s. 29-30. K dílu Martina Schongauera ještě Stephan Kemperdick: Martin Schongauer. Eine Monographie. Petersberg 2004

Předložená disertační práce Aleny Volrábové, přináší řadu nových atribucí a upřesnění a bohatě splňuje nároky kladené na práci doktorskou. Proto jí velmi vřele doporučuji k obhájení.

V Praze, dne 18.2. 2012

Prof. PhDr. Ing. Jan Royt, PhD.

